

endelig allerede dengang, at der efter min Overbeviisning ikke kunde siges at være nogen egentlig praktisk Trang tilstedetil dette Lovforslag, og jeg udtalte navnlig, at der saameget mindre turde være nogen Anledning til nu at tage det Spørgsmaal under Overveielse, om en saadan Forandring, som den her foreslaaede, burde indføres, saa det jo dog vilde være aldeles naturligt, naar der ikke var nogen øieblikkelig Trang tilstede, da at udsætte hele Spørgsmaalet om Sagsførervirksomhedens Ordning, indtil den almindelige Reform i Retspleien, som Grundloven har bebudet, kom under Overveielse. At den Forandring, som her er foreslaaet, skulde kunne være en Forberedelse til den ved Grundloven bebudede Reform, kan jeg ikke indsee. Jeg kan tværtimod ikke Andet end være aldeles enig med et andet æret Medlem af Udvalget (Brock), der ligesom jeg har været i Mindretallet, i, at denne Forandring meget snarere maa ansees at føre i en Retning, der er modsat den, som man ved den nævnte Reform maa slaae ind paa; jeg seer heller ikke rettere, end at Udvalgets Fleertal i Virkeligheden ikke har udtalt noget Modsat, om det end har ytret sig noget tvivlende i saa Henseende. Ved Sagens 1ste Behandling nærede jeg, medens jeg mistvilede om, at det skulde kunne naaes at standse hele denne Sag, imidlertid dog et vist Haab om, at det maatte skulde kunne være muligt at faae saadanne Endringer indbragte i Lovforslaget, at de væsentligste Ulemper, som jeg befrygtede af samme, derved vilde bortfalde. Efter Forhandlingerne i Udvalget kan jeg imidlertid ikke længer nære dette Haab, og jeg er derved med Nødvendighed bleven bragt til efter den Stilling, som jeg indtager, at maatte fraraade Udkastet i det Hele. — Det er ikke for at forbedre Retspleien, at dette Lovudkast er fremkommet; dette har ikke været Regjeringens Motiv til at indbringe det, og det er, saavidt jeg kan see, heller ikke Motivet til at holde paa det hos dem, der ellers forsvare Lovudkastet. I Virkeligheden er det derimod Næringsfrihedens Princip — man kalde nu Sagsførervirksomheden Næring eller ei — som man her vil gennemføre. Jeg kan nu forsaavidt heller ikke finde det underligt, at man, efterat man har gennemført Næringsfrihedens

Principer paa saamange andre Gebeter, troer at burde tage under Overveielse, om de ikke ogsaa bør gjøres gjældende paa dette Omraade; men overveies bør det dog, om Samfundets Liv virkelig tillader, at de her føres igjennem i deres fulde Omfang, thi den frie Concurrences Principer ere dog ikke saa hellige, at de ikke maae vige for, hvad det almindelige Vel kræver. Det forekommer mig nu, at det ikke kan miskjendes, at der er noget Særegent ved Sagsførervirksomheden, og at, ligesaa stor en Prydelse og ligesaa heldigt som det er for et Land at have en dygtig og hæderlig Sagsførerstand, ligesaa stor en Skade — ja, jeg kan sige, ligesaa stor en Plage — er det for et Samfund, naar det har en talrig Mængde af Sagsførere, der ikke ere, som de bør være, som bidrage til at hindre Forligsmaal, som ophidse til Processer, og som kun gaae ud paa ved Chicaneri og Retsfordreielser at sørge for deres egen Fordeel. Heri mener jeg, at der ligger en meget væsentlig Forskjel mellem Sagsførervirksomheden og en hvilken som helst anden industriel Virksomhed, som man kan nævne. Man kan sige, at det ikke slæder Samfundet, at der er for mange Skomagere, som have Lyft til at udsætte sig, men at det maa være Skomagernes egen Sag. Og dersom Hensynet til Næringen var det eneste Synspunkt, der var at gjøre gjældende for Sagsførernes Vedkommende, vilde jeg ganske vist ogsaa paa lignende Maade kunne sige: Det kommer heller ikke Samfundet ved, om Sagsførerne ikke kunne ernære sig. Men Spørgsmaalet er netop, om Samfundet ikke har en ganske anden Interesse i, at Sagsførerstanden er, som den bør være, end det har i, om der muligt skulde blive for mange Skomagere. I en vis Forstand kan man jo sige, at det er en Fordeel for Samfundet, at der er saa mange Industridrivende som muligt, og at Industriproducterne komme frem i saa stor Mængde, som det lader sig gjøre; men overfører man dette paa det Forhold, hvorom der her er Tale, saa vil man dog neppe sige, at det skulde være til Samfundets Fordeel, om Productionen af Processer steg i samme Forhold, som Sagsførercurrencen forøgedes. Og nu mener jeg, at der dog ikke kan være Tvivl om, at den bedste Garanti mod, at Sagsførerstanden